

Wystąpienie RPO, 19 grudnia 2008, Ambasada Republiki Francuskiej

Z perspektywy sześćdziesięciu lat przyglądamy się dziś powszechnemu systemowi ochrony praw człowieka, któremu symboliczny początek dała Deklaracja Praw Człowieka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 9 grudnia 1948 roku w Paryżu.

Dokument ten przetłumaczony na ponad 360 języków świata, ukształtował współczesne rozumienie praw człowieka.

Autorzy Deklaracji, wywodzili się z różnych kultur; amerykanka Eleanor Roosevelt, chińczyk Pen-chun Chang, libańczyk Charles Habit Malik, kanadyjczyk John Humphrey. Szczególna rola przypadła Francuzom; Rene Cassin wniósł do niej doświadczenie francuskiej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela i kartezjańską dyscyplinę intelektualną.

Wielką pracę nad filozoficznym uzasadnieniem tekstu Deklaracji wykonał z kolei Jacques Maritain, który wniósł do niej prawno-naturalny uniwersalizm i intelektualną głębię.

Także dziś liczni obywatele Francji, ze wspomnę chociażby mojego przyjaciela Mediatora Francuskiego Pan Jean-Paul Delevoye, z którym współpracuję, przyczyniają się do wspierania gmachu praw człowieka poprzez swoje konkretne działania.

Powszechna Deklaracja była wspólną wizją bardziej sprawiedliwego i pokojowego świata. Stała się pierwszym międzynarodowym dokumentem, którego założeniem jest, że prawa człowieka i podstawowe wolności odnoszą się do każdej osoby i w każdym miejscu. Dokument ten stał się źródłem procesu

internacjonalizacji praw człowieka, jak również wpłynął na wykształcenie się współczesnej koncepcji tych praw.

I chociaż idea praw człowieka wymaga nadal rozwoju i jeszcze większej uniwersalizacji, szczególnie jeśli chodzi o praktykę przestrzegania tych praw, to bez wątpienia bez Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka nasz dorobek kulturowy byłby znacznie uboższy.

Wspominany już Jacques Maritain mówił: „zgadzamy się na prawa człowieka, dopóki nikt się nas nie zapyta, dlaczego”. My także nie musimy odpowiadać na pytanie, dlaczego akceptujemy prawa człowieka.

Aksjologia Deklaracji, jej prostota i jasność muszą tu wystarczyć za odpowiedź. Artykuł 1 stwierdza, że wszyscy ludzie są równi i wolni ponieważ łączy ich ta sama właściwość godności ludzkiej. Wskazuje on także na racjonalność ludzkiego działania oraz na zobowiązanie do uczciwego postępowania w duch braterstwa.

Artykuł 2 Deklaracji wskazuje natomiast, że prawa człowieka są powszechne nie z powodu uznania ich przez określone państwo czy społeczność międzynarodową, ale ponieważ należą do całej ludzkości. Prawa te przysługują każdemu, w każdej sytuacji i każdym miejscu świata.

Artykuł 7 nawiązuje do tego rozumowania stwierdzając, że wszyscy są równi wobec prawa oraz że każdy ma prawo do ochrony przed jakąkolwiek formą dyskryminacji.

Jeśli dziś zdarza nam się odczuwać nadmiar różnego rodzaju deklaracji, konwencji i protokołów oraz wszelkich regulacji traktujących o ludzkich prawach, a nawet jeśli zapominamy lub zwyczajnie nie dostrzegamy już promieniowania Deklaracji w tym ciasnym gąszczu przepisów, tym bardziej pamiętać musimy o tragizmie świata, w którym nie respektuje się praw człowieka.

Zawsze powinniśmy pamiętać o tej rzeczywistości bez praw człowieka, z którego Deklaracja ta pisana na cmentarzach i zgliszczach II Wojny Światowej

się wywodzi i która co jakiś czas przypomina o swoim istnieniu; w Kambodży, Rwandzie, Farfurze, w Kongo, w Tybecie....

Spotykamy się dzisiaj w czasach niosących ze sobą zagrożenia terroryzmu, światowego kryzysu ekonomicznego; w czasach zamętu wartości leżących u podstaw praw człowieka. W takich czasach powinniśmy tym bardziej wracać do ich źródeł, z których się one wywodzą, jak właśnie Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

Wierzę, że w tym pięknym symbolicznym geście, jakim jest odsłonięcie tablicy w Ambasadzie Republiki Francji upamiętniającej przyjęcie Deklaracji wyraża się nie tylko pamięć o tym ważnym dla naszej cywilizacji historycznym wydarzeniu oraz pragnienie sięgania do źródeł uniwersalnego systemu ochrony praw człowieka ale także nasze zobowiązanie do nieustannego tworzenia lepszego i sprawiedliwszego świata dla wszystkich ludzi.